

Al febrer, *El Punt* estrenava web propi. Aquest mateix any, *El País* ha engegat el procés d'integració entre les redaccions de paper i virtual. A *Lavanguardia.es* en tres anys han triplicat el nombre de periodistes i a *El Periódico.com*, malgrat les reestructuracions a Zeta, són una de les poques seccions que no ha perdut gent. Aquests són alguns dels esdeveniments que s'han produït últimament i que demostren que alguna cosa s'està movent en la convergència entre diaris de paper i diaris de pantalla.

El gran repte de les redaccions integrades

Gerard Maristany
Fotos: Vicente Pruna

Corria l'any 1994. L'actual cap de la secció en línia d'*El Periódico*, Pep Puig, era un jove de trenta anys que havia estat destinat a aixecar la versió digital del diari "perquè m'agradava tot el tema tecnològic i els botonets". Encara recorda que, "en aquell moment tenir una versió digital no era un negoci, sinó una operació de màrqueting, per poder dir que el diari era innovador".

Resumint-ho molt, l'exdegà del Col·legi de Periodistes i professor de Periodisme, Salvador Alsius, explica que en les primeres versions digitals "s'agafaven uns quants periodistes a fer el web i se'ls posava en l'habitació més mal ventilada de la casa, cobrant una misèria".

Poc a poc, però, el model s'ha hagut de revisar, a mesura que les pàgines web dels diaris passaven de ser una còpia en pantalla del paper, a incorporar informacions d'última hora i assajar les possibilitats tecnològiques de la Xarxa. Ha estat llavors quan s'ha plantejat la necessitat de dotar els mitjans digitals de vida pròpia. Malgrat experiències com la de la BBC, els diaris van ser en general els primers a saltar a Internet i plantejar-se el debat de la integració de redaccions. Alsius, que ha participat en diversos congressos sobre el tema, afirma que "quan es parla d'integració, normalment es parla d'integració entre un diari i un web, i se sol parlar-ne com

si el parent pobre, el web, s'incorporés a la vida del parent ric, el diari imprès". L'Enric Sierra va aterrar l'any 2006 a *La Vanguardia* procedent del diari *20 minutos*, on ja havia dut a terme un procés de coordinació entre les redaccions del paper i del digital. En aquell moment, les versions de paper i d'Internet tenien directors diferents -Lluís Foix i José Antich, respectivament. "Ara només tenim un director per a tots dos mitjans", afirma. I el mateix passa amb els caps de secció. Sierra forma part de l'equip directiu del diari i treballa des del digital perquè hi hagi cohesió.

La Vanguardia ha creat la figura del "redactor pont", un periodista provinent del paper que ha adquirit el domini de les eines d'Internet. Aquests redactors transmetran els coneixements a la resta de companys de la secció, per tal que en uns quants mesos, tothom pugui penjar textos al web sense haver de demanar-ho als "nois del digital". Val a dir que aquest procés és afavorit per unes tecnologies que són molt més fàcils d'utilitzar que a mitjans dels noranta, en què tot estava per fer i en Guardiola encara feia de migcampista amb el Barça.

Enric Sierra té clar que a *Lavanguardia.es* "s'empaqueta la informació d'una manera diferent. Necessita de professionals que dominin el multimè-

Redacció de Lavanguardia.es; que en els darrers tres anys ha triplicat el nombre de periodistes en línia.

dia, l'enllaç entre notícies, la cobertura més gràfica..." En aquest sentit, la versió digital disposa de vint-i-set periodistes en línia (el triple que l'any 2006, quan Sierra va arribar al diari) repartits en quatre grans àrees: producció pròpia, actualització, serveis i participació de la comunitat de lectors. Entre altres coses, aquestes persones són responsables de l'elaborada hemeroteca digital del diari o de la creació de vídeos de producció pròpia que es van penjant al web.

Amb paraules diferents, la pel·lícula que explica Pep Puig manté punts en comú amb la de Sierra, malgrat que a *El Periódico* la versió digital és considerada com una secció més del mitjà imprès i, per tant, no gaudeix del ma-

teix estatus. Segons Puig –que lidera un equip de quinze persones–, es pretén que en els pròxims dos anys tots els redactors del diari passin en algun moment per la secció web. "Volem

Els diaris van ser els primers a saltar a Internet i plantejar-se obertament el debat de la integració

'capillaritzar' l'esperit web perquè en qualsevol moment un redactor pugui treballar no només per al paper sinó també, si se li demana, per al digital".

"En un moment en què la immediatesa és un valor informatiu tan important, el paper veu en Internet la possibilitat de superar aquesta limitació que sempre

havia tingut", afirma David Domingo, professor de la Universitat Rovira i Virgili i expresident del Grup de Periodistes Digitals. Des d'*El País*, el subdirector Tomàs Delclós li dona la raó, tot apuntant que els del "paper" ja no poden treballar pensant només en l'endemà: "si un periodista té una exclusiva a les deu del matí, però sap que a les vuit del vespre ja serà pública, l'ha d'avançar al web". "En canvi, si tenim un *scoop* –contraposa Sierra– no el posarem en línia, sinó que l'escriurem en paper i no apareixerà al digital fins a les tres de la matinada".

Després d'un temps funcionant amb una redacció de "paper" i una de "digital", *El País* ha engegat, aquest 2009, la

Redaccions esquerdades per l'escletxa digital

Tot just depassa els trenta anys i és cap de la secció Digital d'*El Mundo Deportivo*. Miquel Pellicer, també antropòleg, ha publicat al seu bloc ("Assajos sobre la realitat") un *post* on teoritza sobre el "Paradigma Lost": l'existència a les redaccions de dues comunitats, els periodistes "digitals" i els de "paper", "competint per la subsistència i alienant-se contínuament". Per a Pellicer, molts periodistes veterans pateixen de "neoludisme", "una nova forma d'odi a les màquines i a la tecnologia" similar a la que es donava en els albars de la Revolució Industrial. Segons ell, utilitzar Internet no és només consultar webs o enviar correus electrònics: "Cal sacsejar consciències. És inconcebible que un periodista, que se suposa que ha d'estar al dia de tot, no ho estigui en la manera de treballar la informació. Molta gent que porta vint o trenta anys en un diari no sap què és un RSS. No sap que pot tenir tots els webs d'un mateix tema junts. Hi ha companys als quals els ho he ensenyat i els ha canviat la vida". Segons Pellicer, aquesta actitud "neoludista" fa que molts companys del format paper considerin el web com un mitjà aliè a l'empresa, amb el que això implica de cara a les sinergies. Afirmar que el present és l'Internet 2.0, un concepte marcat per les xarxes socials i la interacció entre periodistes i lectors, i que el futur passa per adaptar-se als nous formats propiciats pels mòbils connectats a Internet.

creació d'una redacció única que administri tots dos mitjans, començant pels càrrecs directius. Els periodistes del "paper" han rebut un curs bàsic –quatre hores– per aprendre a fer servir el programa informàtic necessari. Delclós reconeix que el llenguatge del web no és el mateix que el del paper: "els titulars han de ser menys lírics, més clars,

El País ja ha començat aquest any un procés de creació de redacció única que administri tots dos mitjans

per tal que els cercadors d'Internet puguin localitzar-los. Hi ha unes mínimes estratègies de composició de la notícia que no són complexes, ni alteren el concepte del treball periodístic".

Després d'aquesta iniciació, *El País* ha començat una altra tongada de formació més extensa, que ha de servir perquè les seccions puguin ser capaces de gestionar les portades digitals, fet que demana l'ús d'eines més complexes. En tot el procés, els periodistes específicament "digitals", que fins ara s'havien encarregat de la versió en línia d'*El País*, fan de tutors de la resta de companys i cobreixen determinats torns en què la redacció queda buida, malgrat que Internet segueix funcionant.

QUE INNOVI ALGÚ ALTRE

Com tothom recordarà, el diari *El País* va convertir fa un temps el seu web en un espai de pagament per subscripció. L'experiència va durar més de dos anys, temps suficient perquè el món hispanoamericà girés l'esquena al diari i *El Mundo* es convertís en nou líder de la informació digital a l'Estat. Potser per això, hi ha molts mitjans que han decidit anar per Internet amb peus de plom, per evitar fracassos. El director de l'edició digital d'*El Punt*, Enric Serra, explica que està pendent dels moviments

dels diaris de referència i que "el que no farem nosaltres serà ser pioners", tot referint-se a possibilitats com la d'incloure micropagaments per determinats continguts.

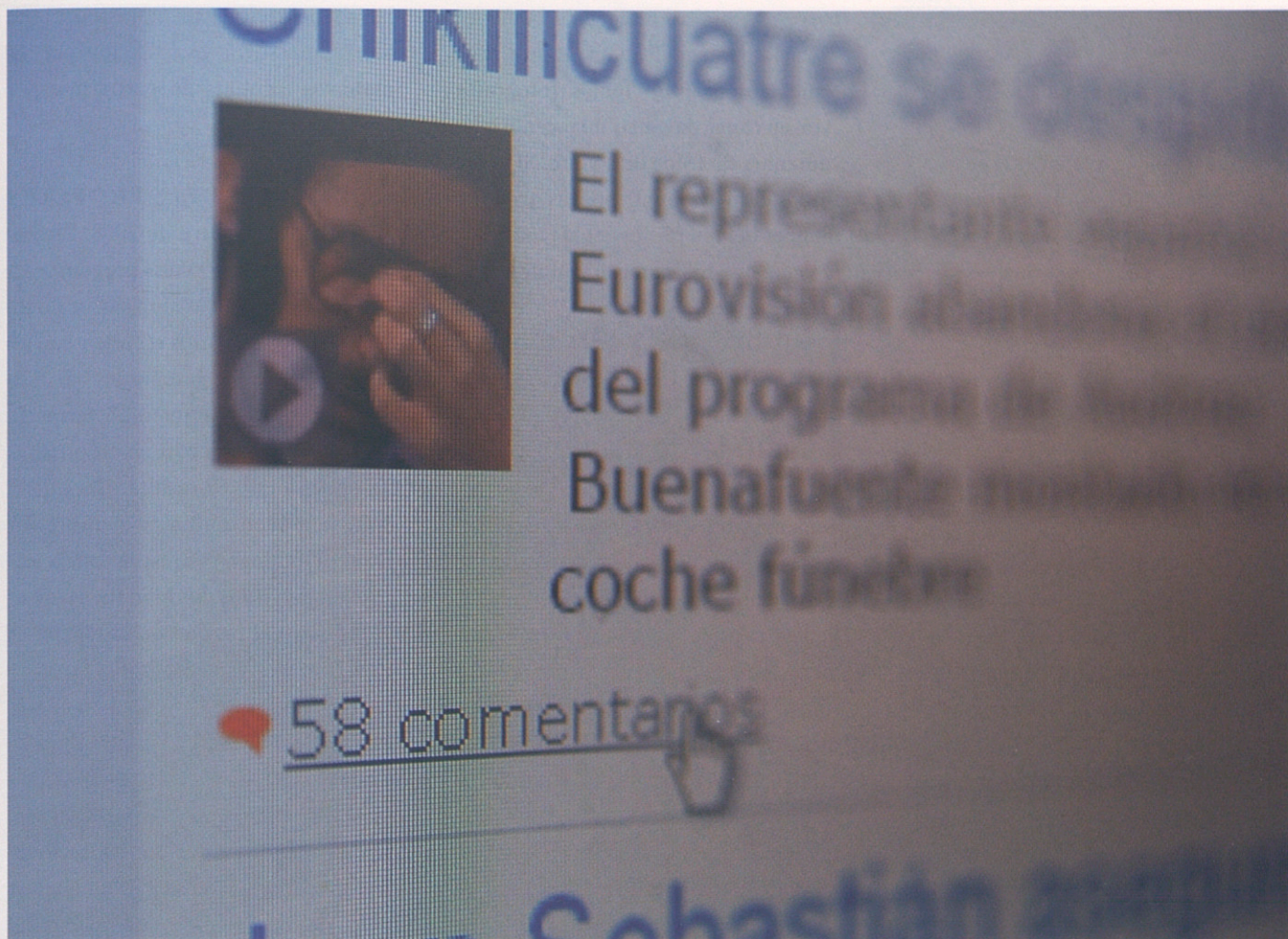
Fa uns vuit anys, *El Punt* va ficar-se tímidament a Internet mitjançant un acord amb Vilaweb, que era qui recollia els continguts d'*El Punt* i els projectava a la Xarxa. No ha estat fins al passat 24 de febrer que el grup gironí s'ha atrevit a crear el seu propi espai web. Aparentment, es tracta d'una redacció plenament integrada: "partim de la base que els nostres periodistes fan informa-

ció, i per tant, la producció informativa (del paper i del web) la fa la mateixa gent".

L'experiència d'*El Punt* es troba a les beceroles, ja que la majoria de notícies provenen de la versió en paper i no s'hi veuen actualitzacions durant el dia. "Per a nosaltres, el més important és que el web sigui una eina a partir de la qual tots els periodistes facin el procés d'integració a un nou mitjà que fins ara no utilitzàvem. I això comença a canviar el xip de la gent: ja no són periodistes de 'paper', sinó que són senzillament periodistes, que produeixen una informació que després serà processada de maneres diferents".

HOMES ORQUESTRA?

"Hi ha tartamuts que són excel·lents escriptors però que no podrien locutar una notícia" diu des d'*El Periódico* Pep Puig, qui afirma que el perfil del periodista que fa vídeo, fotos, locucions i textos "està avui bastant superat". En un moment en què hi ha sobreabundància d'informació, "el que ens ha de diferenciar és precisament la qualitat". "No es pot demanar així com així a la gent que es converteixi en multimèdia. Un periodista de cinquanta anys –apunta Puig– potser no pot fer un vídeo, ara bé, possiblement tingui una agenda bestial

La interactivitat és un dels avantatges dels mitjans digitals per sobre dels escrits. A la imatge, un detall del web de *La Vanguardia*.

i tothom li agafa el telèfon". Enric Sierra, per la seva banda, aposta per disposar de periodistes polivalents que penjaran informacions a la Xarxa o la reservaran per al paper en funció del tema tractat. "La funció primordial dels periodistes és aixecar temes", explica. "Després ja decidirem on van", conclou. I si un tema requereix d'una cobertura extensa i multimèdia, potser calgui enviar-hi més d'una persona, cadascuna amb les seves armes.

El que queda clar és que els periodistes de "paper" han d'aprendre a dominar nous llenguatges, perquè com explica Tomàs Delclós, "amb el digital pots utilitzar més elements: si hi poses vídeo, si hi fas enllaços externs, si l'enllaça a informació de *background* del mateix

diari... El periodista quan reflexiona sobre com transmetre la notícia ha de ser conscient de les possibilitats del suport per tal d'aprofitar-les".

Els periodistes de "paper" han d'aprendre a dominar nous llenguatges perquè al "digital" s'utilitzen més elements

Els qui també hauran de tocar noves teclades seran el col·lectiu dels fotògrafs perquè diversos mitjans reconeixen que les coses també estan canviant i que alguns d'aquests professionals de la imatge ja estan començant a fer vídeos o se'ls plantejarà l'opció en un futur pròxim.

JO, PERIODISTA

Qui navegui per la versió digital d'*El País* trobarà una secció anomenada "Jo, periodista", en la qual diferents ciutadans escriuen les seves pròpies cròniques. Aquest cas es repeteix en altres diaris: a *La Vanguardia*, per exemple, regalaven una entrada per al Primavera Sound a canvi d'enviar-los una crònica amb foto. Aquests cronistes no van substituir la feina del crític del diari, que també hi va anar, sinó que la van complementar. La idea general és treure el màxim de suc al fenomen del periodisme ciutadà, perquè, com recorda Sierra, "una de les fonts d'informació més importants és la mateixa gent". El cap de *Lavanguardia.es* re-

La Pompeu mou fitxa

Al gener la Universitat Pompeu Fabra inaugurava el campus del Poblenou. Una de les seves joies és la “redacció integrada” on es formaran periodistes polivalents. A hores d'ara, aquesta redacció només és un gran espai on hi ha les màquines necessàries per fer tallers de ràdio, de televisió i de premsa. Els tallers estan separats per envans mòbils que, de moment, romanen tancats. La idea de futur, però, és obrir-los per tal de crear una autèntica redacció integrada, els alumnes de la qual funcionin com un equip conjunt. Durant dos anys, la UPF estudiarà com ho gestiona, tant des d'un punt de vista acadèmic com periòdic. En aquest sentit, estaran atents a la integració redaccional dels mitjans.

Tal i com explica el pare de la idea, Salvador Alsius: “Ara tenim uns professors especialistes en ràdio informativa, o en disseny de diari, o en fer telenotícies... però com farem una redacció integrada? Tots ho faran tot? Els estudiants aniran rotant? I com posem les notes? Volem fer una redacció integrada que no sigui una cosa de ciència-ficció, sinó que respongui al mercat real”. De moment ja se sap que d'aquestes instal·lacions en sortirà una ràdio per Internet, i previsiblement també una televisió que emetrà a la Xarxa. “El que encara no sabem és si ens podrem atrevir a imprimir alguna cosa. Com que diuen que d'aquí a vint anys deixaran d'imprimir-se diaris, què hem de fer? Ens hi posem o no?”.

corre al típic exemple dels bombers: “Abans, quan hi havia un incendi, si no tenies fotògraf no tenies fotografia. Ara, en canvi, davant d'un incendi, tens centenars de fotos dels veïns. Si el teu fotògraf hi ha anat, podràs triar les imatges del teu professional i també de la veïna que ha enganxat la millor foto.

Un 86% dels càrrecs directius de diaris de tot el món creuen que les redaccions integrades seran la norma en el futur

Tens més fonts, que és el que ens interessa a nosaltres.”

Els recents esdeveniments de l'Iran han demostrat que en el cas d'embargaments informatius, Twitter pot ser una font d'informació enorme, davant la qual el major repte és discriminar les informacions contaminades de la dels testimonis valuosos.

Paral·lelament a tot això, els mitjans digitals estan explorant noves maneres de fer participar els seus lectors dels continguts que s'hi pengen. Hi ha concursos, blocs, enquestes, fòrums oberts, comunitats de mascotes i un etcètera tan llarg com la creativitat dels qui creen aquests continguts específics. La gent comenta les notícies, de vegades amb un to inapropiat o fins i tot ofensiu, i els editors no es posen d'acord sobre si caldria controlar la

“La universitat no ens està entregant periodistes especialitzats en l'àmbit de la participació” (Enric Sierra)

participació del públic o deixar que la gent s'expressi lliurement.

L'administració de tot aquest reguitzell és una nova font de possibilitats que tot just ara s'està explorant. “La universitat no ens està entregant periodistes que estiguin especialitzats en l'àmbit de

la participació”, es lamenta Enric Sierra, qui sovint és sol·licitat per les mateixes facultats de periodisme per fer-ne xerrades.

LA DIMISSIÓ DELS PROFETES

En el seu baròmetre de 2008, l'Associació Mundial de Diaris preguntava a 700 periodistes amb càrrec directiu de 120 països si creien que les “redaccions integrades” o “redaccions multimèdia” serien la norma al seu país en els pròxims cinc anys. El resultat fou que el

86% pensaven que sí, i el professor David Domingo els respon que “una cosa és el *wishful thinking* (pensament il·lusori) i l'altra, que quan t'hi poses veus com n'és de complicat”.

De moment, encara no és clar ni tal sols què vol dir “redacció integrada”, un concepte que per als estudiosos va molt més enllà que per als caps de redacció. Segons Domingo, “en una redacció integrada, els periodistes d'un mateix grup de comunicació comparteixen espai, més enllà del mitjà per al qual treballin; aquests periodistes han de ser capaços de produir material per a diferents mitjans, no necessàriament a la vegada; i cal un equip que coordini l'agenda informativa i els enfocaments de tot el grup de mitjans”.

En aquest sentit, hi ha qui considera que Internet no és un mitjà més, sinó una mena d'eina transversal que pot propiciar la coordinació entre mitjans d'un mateix grup de comunicació que actualment treballen dispersos. Però això no està passant: al web d'*El País* molts cops es pengen vídeos de Cuatro o de Canal+, però segons Delclós això és només “un aprofitament de recursos, no té res a veure amb la integració de redaccions”.

Parlar a cinc anys vista és una mica agosarat, amb tot, el que tothom sembla tenir clar és que el panorama ja no té

Tomàs Delclós a la seu barcelonina d'El País, diari que ha començat la creació d'una redacció única.

marxa enrere. "En dos anys i mig hem triplicat l'audiència –diu Enric Sierra. Crec que d'aquí a cinc anys, *Lavanguardia.es* serà el mitjà que aportarà més audiència i possibilitats de creixement al grup Godó". Per la seva part, el director de l'edició digital d'El Punt tira per la mateixa via: "Si som capaços de complir els nostres objectius, en dos anys no hi haurà ni punt de comparació entre el digital i el paper". El cap de la versió digital d'El Periódico, Pep Puig, afirma que "cinc anys és un termini massa curt perquè Internet acabi encobrint el paper com a negoci. El que tinc clar és que a *Elperiodico.com* treballarem amb més eines per presentar informació en diferents suports".
I com canviarà el paper? La majoria

dels consultats li demanen un periodisme més reflexiu, un pas per endavant de l'actualitat del dia, si bé és cert que Internet també podria oferir el mateix sense tinta ni cel·lulosa.

Els webs d'informació general amb més lectors segueixen sent els que provenen d'un mitjà imprès

El gran problema és que la Xarxa encara no té un model de negoci fiable, i els mitjans digitals depenen del paper, tant per economia com fins i tot per audiència. "A Finlàndia va passar una cosa curiosa –explica Tomàs Delclós– per raons de negoci, un diari va decidir

tancar el paper, pensant que trobaria la rendibilitat al digital, però automàticament li ha baixat la publicitat i l'audiència."

A l'estat espanyol, els webs d'informació general amb més lectors segueixen sent els que provenen d'un mitjà imprès, talment com si per al públic, el paper fos una garantia de professionalitat periodística. "El dia que els diaris exclusivament digitals ens passin al davant, ens haurem de començar a preocupar", ens comenta Enric Sierra, mentre apaguem la gravadora. "Jo, el tema de les profecies, prefereixo evitar-lo", ens diu al seu torn Tomàs Delclós, mentre ens acomiada a la porta d'El País.